

ROMÁN

JAROSLAVA ČERNÁ

KAT MYDLÁŘ

JAK UTIŠIT BOLEST LÁSKY

KIOKAN

Copyright © Jaroslava Černá, 2020
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Jaroslava Černá, 2020
Redakční úprava Draha Smutná
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2020
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7633-312-3

VĚNOVÁNÍ

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH STAROMĚSTSKÉHO
MISTRA POPRAVČÍHO JANA MYDLÁŘE
S LÁSKOU VĚNUJI SYNU JANOVI.

KAPITOLA 1

CHRUDIM ROKU 1586

„Vítej v mém domě, chlapče.“
„Chrudimský kat Jiří napřáhl k Janovi pravici a vyčkával, co mladík udělá. Viděl odhodlání na bledém obličeji, takové, kdy je člověk připravený udělat všechno, co si umanol.“

Nevadilo mu to.

Kdy jindy se může člověk, muž, stát katovým pomocníkem a později pak katem než ve chvílích prudkého pohnutí myslí, kdy nevidí východisko z beznadějného života?

Mladík stojící před ním mu své důvody řekl. Starý kat Jiří mu věřil, věděl, že v takových situacích nelze lhát, protože i on sám se chopil ostrého popravčího meče ze zoufalství.

Úděl kata je osudem.

Jan zaváhal pouze chvíli a pak podanou ruku mistra popravčího pevně stiskl. Věděl, že tím podáním ruky se odsoudil k pohrdání všemi lidmi, vyloučil se ze společnosti, protože dotykem kata se stal vyvrhelem lidstva, stejným, jako je sám kat, všichni jeho pomocníci a celá rodina.

„A teď si jdi odpočinout,“ pobídl Jana starý muž. „Zítří nás čeká spousta práce, musíš být připravený a silný.“

„Jsem připravený a budu silný,“ opakoval Jan několikrát už pouze pro sebe, když za ním zapadly dveře skromného

pokojíku v katovně. Jenže mistr Jiří netušil, k čemu je Jan odhodlaný. Vůbec by ho nenapadlo, že se chystá provést čin, který ho může stát život. Tušil mistr popravčí, že mu mladý medik svěřil pouze část pravdy?

„Dnešní noc bude první ve tvém novém životě,“ pronesl tiše Jiří při pohledu na zavřené dveře komůrky, kam dnes uložil svého nového pomocníka.

„Příští dny budou poslední v mém starém životě,“ zabručel Jan, jako by poznámku chrudimského kata zaslechl. Nezaslechl, ale byl o svém plánu přesvědčený. Mistru Jiřímu svěřil, že je odhodlaný strávit poslední dny s dívkou, do které byl beznadějně zamilovaný. Jen on sám však věděl, že jeho milovaná Dorotka, kterou omylem uvrhli do vězení, je nevinná a jen on a nikdo jiný jí může pomoci.

„Nikdo jiný tě nemiluje tak jako já a nikdy ani milovat nebude,“ povzdechl Jan polohlasem při myšlenkách na dívku, o které si byl jistý, že je jeho osudem, jeho vyvolenou a jedinou. Byl si svým plánem jistý. Nebude brát ohledy na soud, nebude čekat ani na Dorotčino přiznání k ohavnému činu, za který ji uvěznil. Pokusí se zabránit mučení. Ale hlavně, jako katův pomocník k ní bude mít přístup a připraví si únikovou cestu, kterou svoji zbožňovanou budoucí nevěstu vyvede z cely.

Jan se zasní. Zachráním ji! A co pak udělá ona? Z vděku se mi vrhne kolem krku a se vším, co jsem naplánoval, bude souhlasit. Uprchneme spolu tam, kde nikdo nebude vědět o dívčině obvinění a ani o tom, že jsem podal ruku katovi. Začneme nový život, protože moje Dorotka mě za všechno, co jsem pro ni udělal, bude milovat. Život, který jí zachráním, bude pak jen můj.

Jan se natáhl na strohé, ale čisté lože, ruce založil za hlavou a snil dál.

A pak, až se usadíme a budeme hospodařit, pak mi dovolí, abych ji miloval celou, tak jako muž miluje ženu.

A porodí mi spoustu dětí, protože bude šťastná, že díky mně může žít.

A možná dokončím poslední zkoušky a bude ze mě vážený lékař, usmál se Jan do tmy.

V této chvíli, v domě kata si vůbec nepřipouštěl, že by se jeho plány mohly zvrtnout a život se ubírat úplně jinou cestou, než si dnešní noci vysnil. Nemohlo to být jinak, protože mladík byl zaslepený láskou. Nepamatoval si, odkdy svoji Dorotku tak hluboce miluje, ale věděl, že jeho city den ode dne narůstají, a budoucnost si bez své vyvo-lené vůbec nedokázal představit.

Co na tom, že uvrhne svoji rodinu do hanby, zklame otce i sourozence a svým jednáním je navždy poníží? Co na tom, že před Dorotkou si každý uplivne a odvrátí pohled? Neznají ji jako já. Už ji odsoudili, ale já nevěřím, že by tak čistá bytost provedla tak hanebný čin.

„Utečeme z Chrudimi,“ ujistil se Jan šeptem. „Mé lásce nikdo nemůže porozumět, nikdo nepochopí, že obětuji všechno, jen abych mohl svoji milovanou držet za ruku a žít s ní pod jednou střechou.“

Jan si byl svými plány jistý stejně, jako si byl jistý svým hlubokým citem.

Zítřka, možná pozítří, přemýšlel v tichu pokoje. Musíme spěchat, protože soudy a rozsudky jsou v případě takového obvinění, jaké připravili na moji Dorotku, rychlé.

Musím se prospat, rozhodl se Jan. Musím mít zítra čistou hlavu, neudělat chybu. Myslí se mu mihl stín pochybností, možnost selhání, a on se prudce posadil a stiskl spánky oběma rukama. „Zešílel bych!“ zasténal nahlas. Já bez své Dorotky nemohu žít. To ona byla důvodem mého dosavadního života, to kvůli ní jsem se rozhodl pro studia na Vyso-kém Karlově učení, abych něco znamenal, aby si mě vážila ona i její otec. To pro ni jsem obětoval všechno ostatní, nechodil do putyk se studenty, na jinou dívku se nepodíval.

To všechno jen pro ni... Jan nemohl usnout. Minulost se mu vracela společně se vzpomínkami na Dorotku, kterou zbožňoval odjakživa. Ale právě před čtyřmi lety se rozhodl, že být zamilovaný nestačí, že pro jejich společnou budoucnost musí udělat všechno, co si žádá společenské postavení měšťanské rodiny, a jako vzdělaný lékař si tak získá i srdce své milované dívky.

KAPITOLA 2

O ČTYŘI ROKY DŘÍVE, POLOVINA LÉTA ROKU 1582

Jene! Jsi to ty?“ ozvalo se těsně před zamyšleným mladíkem.

„Strýčku!“ Jan se probral z myšlenek, které se týkaly právě dcery váženého muže, jenž do něho na rušné chrudimské ulici málem narazil.

„Jsem tak rád, že tě vidím,“ rozplýval se Matěj Mydlář, Janův vzdálený příbuzný, kterému ale všichni v rodině neříkali jinak než strýčku.

I Jan byl ze setkání nadšený. Konečně bude mít možnost si promluvit s otcem dívky, kterou nadevše zbožňoval, jenže nevěděl, jak to navléknout, aby ji mohl vídat.

„Tvůj otec ti zakázal k nám chodit?“ zamračil se Matěj a Jan hned nevěděl, co strýci odpovědět, aby něco nepokazil a nezavřel si tak cestu k setkání s Dorotkou, Matějovou jedinou dcerou.

„To víš, strýčku, otec dal na řeči závistivých lidí a bojí se, aby naší pověsti neuškodilo stejné jméno, které nosíme,“ vysvětloval Jan zajíkávě. „Ale chodit k vám mi nezakázal, jen se obává pomluv, které se o tobě šíří.“

„Pomluvy jsou velké zlo, Jene.“ Na tváři Matěje Mydláře se objevil znechucený výraz. „Závist, ta je za vším, z čeho mě obviňují,“ rozpovídal se Matěj. „Prý jsem se jako

konšel obohatil z obecního majetku, a přitom jsem ke všemu bohatství přišel jen tvrdou prací a dřinou. Mydlářská živnost dobře vynáší, i moji dva synové pilně pracují a bohatnou. Proto si mohli koupit domy, pole a já mohl vybavit náš nový dům podle svého majetku a postavení. Ti, kteří vědí, si mě váží, a ti, kteří závidí, mě obviňují neprávem. I tvůj otec zjistí, že jsem všechnen majetek nabyt poctivě a jistě k sobě zase najdeme cestu.“

Matěj hleděl na Jana a zdálo se mu, že ho neposlouchá. „No, vlastně jsem tě chtěl požádat, zda bys k nám někdy nezašel,“ změnil náhle téma. „Potřebuji tak vzdělaného studenta, jako jsi ty, aby mi předčítal z mých knih. „Víš,“ povzdechl Matěj, „stárnu a slábnou mi oči. Právě teď, když bych mohl odpočívat a číst, na písmenka nevidím. A taky, přiznám se, mnoha věcem nerozumím. A ty, Jene, každý to o tobě ví, ty jsi byl nejlepší ze studentů na zdejší škole, nejlepší v latině a přírodních vědách.“

Jan už zase neposlouchal. Jaké štěstí! jásal v duchu. Mám důvod chodit do strýcova domu! Uvidím svoji Dorotku.

Matěj zahlédl na mladíkově tváři široký úsměv a nadšení. „Tak přijdeš? Budeš mýma očima?“ zeptal se, i když už věděl, že Jan bude souhlasit.

„Jistě, strýčku, přijdu rád a hned dnes odpoledne, protože denní světlo je na čtení lepší než plamen voskovice.“

Matěj nevěřicně zavrtěl hlavou, když Jana na odchodu doprovázel pohledem. To má student takovou radost, že mi může předčítat, až mě štěstím málem objal?

Matěje Mydláře ani ve snu nenapadlo, že Jana nezajímá čtení, ale že se nemůže dočkat setkání se zbožňovanou dívkou.

„Otče!“ vykřikl Jan hned mezi dveřmi do domu, ale hned se zarazil. Musím se uklidnit a požádat otce o svolení chodit ke strýci tak, aby to sám chtěl.

„Copak je synu?“ zvedl otec Jan Mydlář pohled od plného talíře a pyšně se zadíval na svého nejstaršího syna. Byl na Jana právem hrdý. Celá Chrudim věděla, že právě jeho syn byl nejnadanějším studentem zdejší školy a má otevřené dveře na vysoké učení.

„Chtěl jsem s tebou mluvit,“ usmál se Jan mírně a popřál otci dobrou chuť.

„Dobrá, Jene, ale nejdříve ti řeknu já, co mám na srdci,“ řekl otec a pokynul synovi, aby se posadil a poobědvali společně.

„Přemýšlel jsem o tvém nadání, o dalších studiích,“ polkl a tvářil se spokojeně. „Já jsem pouhý městský písař, ale v dobré obecní službě, vážený a uznávaný,“ začal zeširoka. „Jenže ty, Jene, ty jsi z našich pěti dětí nejnadanější a dotáhneš to v životě dále než my všichni.“

„Jestli si, otče, přeješ, abych dál studoval, ujišťuji tě, že já už jsem se rozhodl. Budu studovat, jen ještě přesně nevím, jaký obor si vybrat, i když... abych pravdu řekl, láká mě lékařské umění, chirurgie a ranhojičství.“ Jan sledoval otcův výraz a hned věděl, že má vyhráno.

„Jsi naše pýcha, drahý synu,“ zářil otec, „a nemohl sis vybrat lepší studia. Lékařská věda je velmi vážená, ranhojiči, lékaři, vzdělaní muži medicínské vědy jsou vždy v úctě a takovou ty si zasloužíš. A pak, po studiích se vrátíš do Chrudimi a staneš se jedním z nejváženějších měšťanů,“ rozplýval se nad svými představami starý Jan Mydlář a jeho nejstarší syn mu neodporoval. Naopak. Otcovy plány byly stejné jako ty jeho. Vystuduje a vrátí se do města, kde na něho bude čekat jeho budoucí manželka a on jí zajistí tu nejlepší spokojenou budoucnost v hojnosti, dostatku a váženém společenském postavení.

„Otče, slibuji, že budu velmi rád studovat medicínu, tak, jak si přeješ, a neudělám ti ostudu,“ ujistil starého pána a hned využil příznivé situace. „Představ si, potkal jsem

strýce Matěje,“ začal opatrně. „On je velmi nešťastný, žes dal na pomluvy nepřejících lidí a přestal ses s ním stýkat. Víš, otče, strýc zestárl a zrak mu zeslábl tak, že do mě na ulici málem narazil.“ Jan si všiml, že se otec zamračil a znechuceně zavrtěl hlavou, ale to ho neodradilo.

„Poprosil mě, zda bych mu nepředčítal z latinských knih, a mně ho, otče, bylo líto, tak jsem mu slíbil, že rád přijdu. To víš, taky jsem zvědavý na jejich přestavěný a nově zařízený dům.“

„To já rovněž, musíš mi pak všechno povyprávět, a navíc, nikdo z Matějových dětí neumí číst latinsky tak jako ty. Co jiného mu zbývá, než aby požádal tebe?“

Jan sledoval, jak se otec dme pýchou, a věděl, že souhlasí právě pro tu pýchu a zvědavost. To mu ale bylo jedno. Dosáhl svého. Odpoledne uvidí Dorotku!

ODPOLEDNE

„Tak co říkáš, chlapče, líbí se ti v našem novém domě?“ ptal se Matěj, když provedl synovce svým sídlem, a líbilo se mu, jak je Jan ohromený.

A Jan opravdu ohromený byl, jenže jinak, než si strýc představoval. Žasl nad zdmi vyzdobenými hlavami divokých prasat a srnců, přestože strýc nikdy nelovil. Obrazy na zdech visely pouze proto, že byly v módě, a knihovna? Tu opravdu obdivoval, jenže také věděl, že strýci k ničemu není, protože i kdyby dobře viděl, obsahu knih by nerozuměl, a pořídil si je pouze proto, aby se jimi mohl pochlubit a měšťané ho pokládali za sečtělého a učeného.

„Jako velkolepé rytířské sídlo je tvůj dům, strýčku,“ pronesl Jan pravdivě. „A knihovna je velmi bohatá, vždyť některé spisy bych i já mohl při svých studiích potřebovat.“

„Ty budeš studovat?“ Jan ve strýcově otázce postřehl osten závisti.

„Ano, strýčku, hned s podzimem se vydám do Prahy a budu studentem na Vysokém Karlově učení v medicíně.“

„Tak z tebe bude lékař?“ Strýce ta novina posadila do velkého křesla a Jan tušil, že přes všechno nashromážděné bohatství v domě má svému bratranci co závidět. Z Matějových dětí nikdo nestudoval, nikdo nebyl tak nadaný jako nejstarší syn jakéhosi bezvýznamného písaře.

„Vítej, bratranče!“ ozvalo se ode dveří a Jan málem přestal dýchat. Ne proto, že byli s Dorotkou opravdu vzdálení příbuzní, ale pro ten hlas! Jako by promluvil anděl, a ten může říkat cokoliv. Odvážně se otočil.

Byla jako zjevení. Rozesmátá vlétla do pokoje. „Připravím, tatínku, něco k čaji, co říkáš, když máme tak vzácnou návštěvu.“

Jan zíral, jak se dívky dělají ve tvářích dolíčky a pramínky světle medových vlasů se vzadu na krku stácejí do prstýnků. Bylo vidět, že příběhla z kuchyně, protože jednoduchý bílý živůtek ukazoval více, než by bylo pro měšťanskou dceru vhodné.

Jak dokázal Bůh stvořit něco tak dokonale krásného? pomyslel si Jan a nepřestával zírat.

„Tak řekni, máš chuť na koláč?“ Dorotka si všimla Janových rozpaků a o to více si ho dobírala. „Musíš ochutnat, sama jsem pekla, ještě jsem celá rozpálená, to víš, v tom horku...“ Odfoukla si z tváře neposlušný pramen vlasů a dlaň přiložila na hrudník do místa, kde hluboký výstřih neměl konce.

Jan byl z Dorotčina laškování v sedmém nebi, ale snažil se ovládat, aby to na něm nepoznala. Teď ještě ne, nesmí nic poznat, napomínal se v duchu, ale až přijde ten pravý

čas, pak bude pouze má. Jan obdivoval dívčinu krásu a věděl, že není sám. Říkalo se o ní, že je nejkrásnější z měšťanských dcer v Chrudimi, a navíc se po smrti matky dokázala postarat o celou domácnost. Kdo by se o takovou bohyni neucházel?

„Jene, co říkáš?“ probral snícího mladíka Matěj, dosud zahleděný na hřbety knih ve své knihovně, a podal jednu z nich Janovi.

„Dobrý výběr, strýčku.“ Jan rychle otevřel knihu vázanou v kůži a začal pomalu číst. Nesoustředil se. V myšlenkách byl u Dorotky v kuchyni a toužil dotknout se jejích vlasů, políbit ji na horkou tvář. Jednou, jednou to udělám, až mě bude i ona milovat a vážit si mě.

Jednou bude mou manželkou a já jí složím k nohám celý svět.

KAPITOLA 3

O TÝDEN POZDĚJI

„Chodíš, synu, k Matějovi každý den,“ dal otec synovi najevo nespokojenost. Na druhé straně byl rád, že se vždy dozví, co je v domě strýce nového.

„Otče, musím uznat, že si v jeho knihovně i já vyberu spisy pro své studium. Jemu k ničemu nejsou a půjčí mi je. Já mu předčítám a on se může pochlubit mezi měšťany, jak je sečtělý. To je dobrý obchod.“

„A co jeho dcera, už má nápadníky?“ ptal se otec bez zájmu. „Říká se, že je velmi krásná, a otec prý prohlásil, že ji provdá pouze za zámožného a důstojného muže s dobrým postavením.“

Jan zatajil dech. „Ano, Dorotka vždy, když přijdu, uvaří čaj,“ pronesl s přemáháním lhostejně. Snad nic nepoznal! Nikdo nesmí vědět, jak moc sestřenku miluji, jinak by mi otec zakázal do jejich domu chodit. A strýc? Ten by mě už do dveří nepustil, když má o vdavkách dcery tak jasnou představu.

„A navíc, otče, brzy se vydám do Prahy na studia a předčítání skončí,“ uzavřel Jan rozhovor.

A taky přestanu vídat Dorotku, bodlo ho u srdce. Ale zase se o prázdninách vrátím, už jako student, magistr, a jistě budu mít co vyprávět nejen strýci, ale i Dorotce o životě a studiích v hlavním městě.

V PRAZE

„Proč si s námi někdy nevyrazíš? Jen sedíš nad knihami,“ vytýkal Janovi Adam, kamarád ze studií, který si společně s ostatními studenty užíval všeho, co Praha bez dohledu rodičů nabízela. „Jestli nemáš na útratu, dnes tě na žejdlík pozvu. Vždyť ti z tolika vědomostí praskne hlava!“ Adam se rozesmál. „Dnes se půjdeš pobavit s námi. Můžeš být klidný, už jsi stejně z nás nejlepší, teď ti jeden večer v putyce ukáže, o čem je studentský život.“

„Půjdu.“ Jan zavřel knihu a Adama málem porazilo. Nevěřil, že přítele přesvědčí, a netušil, že toho později bude litovat.

Jan srkal celý večer jedno pivo z žejdlíku, a když se nad stolem sklonila dívka a ukázala polonahá ňadra, zamračil se a s nechutí se od ní odvrátil.

„Copak, tobě se ženy nelíbí?“ dobíral si ho Adam.

„Tak to není,“ pousmál se Jan. „Jenže mně se líbí jedna jediná, ta nejkrásnější, ctnostná a má vyvolená,“ prozradil, co nikdy nikomu říct nechtěl.

„Ty jsi zamilovaný do jedné ženy?“ Adam žasl. „Ale vždyť jsi student, mladý, a myslel jsem, že volný, aby sis mohl užívat. Vždyť na světě je tolik žen a na sliby lásky máš ještě hodně času! Nebo už jsi jí něco slíbil?“

„Ona o mé lásce neví...“ zašeptal Jan a Adam se rozesmál.

„Jsi hlupák, Jene. Když o tvé zamilovanosti neví, tak ji nic netrápí. Užívej si, uť se lásce třeba u povolných žen, vždyť jsou levné a dají ti více než ta, co netuší, že ses do ní zbláznil.“

„Hlupák jsi ty, protože nevíš, co je pravá láska!“ Jan málem vychrstl zbytek zvětralého piva Adamovi do tváře. Pak se zvedl a z hospody utekl.

* * *

„Adame, já vím, co dělám a proč,“ odpověděl druhý den příteli, když se mu omlouval.

Adam pouze pohodil rameny. „Dobrá, tvůj život. Já jen vím, že už tě nikdy nebudu přemlouvat, aby ses s námi šel pobavit. Jen si studuj, snad nikdy nebudeš litovat, že děláš všechno pro ženu, která ani neví, jak moc jsi jí věrný.“

Jan už neměl chuť Adamovi odpovídat.

„Neděláš dobře, příteli,“ pronesl Adam tiše. „Pověs sis život na jeden hřebíček a to není správné. Když přetížený vypadne ze zdi, tvůj život ztratí smysl.“

O PRÁZDNINÁCH

Jan byl v sedmém nebi. Dorotka mu nejprve nalila čaj a teď, usazená naproti němu u stolu, naslouchala s obdivem jeho vyprávění o hlavním městě a lidech, se kterými se setkával.

„Přednáší nám učení mistři, studování a vážení, jako je třeba ctihodný pan Tadeáš Hájek z Hájku, osobní lékař samotného císaře!“ vysvětloval Jan užaslé Dorotce i jejímu otci. „Také Adam Zalužanský a další učenci.“

„Myslím, že mám zde v knihovně i jejich spisy,“ probral se ze zamyšlení Matěj a hned začal hledat jména vzdělanců, aby se pochlubil.

„Dorotko, čaj i koláče mi tak přišly vhod.“ Jan potřeboval dát najevo obdiv alespoň k jídlu, když už nemohl lichotit samotné dívce. „Rád bych ti za tvoji šikovnost políbil ruku,“ zašeptal, aby to otec neslyšel, a překvapilo ho, že Dorotka k němu hned ruku natáhla, a když ji opravdu políbil, rozesmála se.

„Je z tebe opravdový galantní muž, Jene, to ses naučil tak lichotit ženám na studiích?“

Jan zrudl. „Ještě nikdy jsem žádné jiné ruku nepolíbil,“ zdůraznil prudce, ale Dorotka hned všechno obrátila v žert a laškovně na Jana zamrkala. „Opravdu ne? Jistě se setkáváš s tolika ženami a dívkami, až ti ten volný život závidím.“

Jan měl co dělat, aby ze sebe nevysypal všechno, co cítí. Byl zmatený. Vždyť jeho milovaná Dorotka byla ještě krásnější než loňského léta. Rty ho od jejích prstů ještě pálily a on jí nemohl říct, že myslel celou dobu pouze na ni, a zatímco kamarádi popíjeli v putykách, on jí skládal básně a snil o jejich budoucím společném životě.

„Já, Dorotko, poctivě studuji, abych se stal stejně vzdělaným a moudrým v medicíně, jako jsou mistři na vysokém učení,“ pronesl nahlas. „Protože potom se do Chrudimi vrátím a stanu se váženým měšťanem, lékařem, který dokáže dělat tinktury, léčit, napravovat zlomeniny, ošetřovat rány a pomáhat lidem.“

„Jene, jsem na tebe pyšná, protože mít v rodině tak učeného muže, to je velká čest,“ pronesla Dorotka a Jan se tetelil blahem. „To ale potřebuješ další koláč, vždyť jsi zhubnul.“ Dorotce blýsklo v očích, rozesmála se a odběhla do kuchyně. Jana v té chvíli vůbec nenapadlo, že se směje jeho vážným řečem a zasněným pohledům. Že dobře ví, že se na ni bratranec dívá se zalíbením, ale copak by se mohli zamilovat, když spolu vyrůstali od dětství a byli jako sourozenci? Dorotka se Janovým zapálením pro studium dobře bavila a jeho řeči o budoucnosti nebrala vážně.

„Máš před sebou ještě tři roky studia, to je dlouhá doba. Může se stát ještě tolik věcí, nevíš, koho potkáš a kde se usadíš...“ Postavila před Jana další talíř s dobrotami.

KAPITOLA 4

PRÁZDNINY ROKU 1585

„Strýčku, co je to s tebou, stalo se něco?“ Jana překvapilo, jak je Matějův dům dokonce i na začátku léta jaksi chladný a působí opuštěně. Jenže nejen to, stejně působil i strýc. Zanedbaný, zarostlý, bez zájmu seděl sice ve svém oblíbeném křesle, ale knihu v ruce nedržel a ani ji neměl položenou na kolenou.

„Kde je Dorotka?“ vyrazil ze sebe Jan, když mu všechno vzápětí došlo.

„Jene, moje dcera se toulá bůhví kde a mě, starého otce, zanedbává stejně jako celou domácnost.“ Matějovi se třásl hlas těžko skrývanou lítostí. „Víš, začali ji obletovat mladíci z urozených rodin a jí se to velmi zalíbilo. Dostává drahé dárky a ráda se ukazuje ve společnosti šlechty, protože se za svůj měšťanský původ najednou začala stydět. Mně řekla, že přijala službu v jedné z bohatých rodin, jenže se mi doneslo, že nenastoupila do řádné služby, ale že slouží při pitkách a zábavách jinak, než je pro dívku vhodné.“ Matějovi vyhrkly slzy, sklonil hlavu. „Dovedeš si takovou službu představit?“ vzlykl. „Já nemám odvahu ani pomyslet na to, co se na takových pijatkykách asi provádí a čeho je moje Dorotka svědkem... Nebo snad se i ona sama účastní orgií, o jakých mluví sousedé a ještě si u toho uplivnou?“ Matěj seděl zhroucený v křesle a Jan

nebyl schopný jediného slova, jediné myšlenky, jen nevěřičně kroutil hlavou.

Moje Dorotka? To nikdy! To není možné, taková čistá duše, vychovaná dívka by se nikdy neopíjela a neúčastnila pokleslé zábavy. Jan v duchu rázně odmítal všechny obavy zdrceného otce.

„Strýčku, nesmíš dát na řeči lidí, třeba opravdu našla dobrou službu a jistě se jí dobře daří,“ namítal chabě.

„Jene, až se vrátí a potkáte se, sám uvidíš, že moje hodná dcera odešla, zmizela z mého života a domů přichází úplně jiná dívka. Proto musím těm řečem věřit, proto pochybuji a jsem velmi, velmi nešťastný, neboť stárnu a doufal jsem, že se o mě Dorotka na sklonku života postará, pomůže. Jenže jsem doufal marně.“

„Strýčku, dokud si s Dorotkou nepromluví, neuvěřím pomlouvám a tobě slibuji, že se vždy zastavím, abych ti mohl předčítat a utěšil tě ve tvé samotě.“

Toho dne se Jan rozhodl, že už nemůže déle čekat, a hned jak se s Dorotkou potká, vyzná jí lásku a dají si navzájem slib, že po studiích spojí své životy v manželství. To rozhodnutí ho uklidnilo, jenže následující dny, jeden za druhým, mu jeho naději a klid ubíraly.

ZA TŘI TÝDNY

„Tak přece jsem se tě alespoň dnes dočkal!“ zvolal Jan, když bouchly domovní dveře. Položil knihu, vyskočil ze židle a vyběhl Dorotce naproti.

„Jene, ještě tě čtení neomrzelo?“ vyjelo z Dorotky posměšně a on se zarazil. Ne nad tím, co řekla, ale jak to řekla a jak vypadala. Ne, že by jí neslušely lehké světlé šaty, ba naopak. Uvědomil si, že jsou ušité podle poslední

módy a že v podobných vídal šlechtické dívky v hlavním městě. Hluboké výstřihy, krajky, nabírané sukně, dokonce i střevíce se leskly a při každém kroku zvonily podpatky na dlažbě.

„Máš nový účes,“ pokusil se o lichotku.

„Jistě, přece nebudu chodit neustále s copem jako děvečka,“ odsekla Dorotka a hrdě zvedla hlavu. Jan si hned všiml, že v do drdolu vyčesaných vlasech vynikla její nádherná šíje a pramínek vlasů, co se jí vždy na krku stácel do prstýnků, ten tam zůstal. Ten jediný, jako připomínka panenské dívky, hodné a dobře vychované, oddané otci a péči o domácnost.

„Jdu si, otče, lehnout, jsem unavená,“ pronesla Dorotka lhostejně a na otce se přitom ani nepodívala.

„Mělas těžkou službu?“ Matěj popotáhl nosem.

„Jistě, vůbec jsem se nevyspala.“

„Dorotko, rád bych si s tebou promluvil,“ pronesl nesměle Jan, protože se mu ta změna vůbec nelíbila. Věděl, že teď nemůže své vyvolené vyznávat lásku, ale potřeboval vědět, co se děje a proč je pořád někde mimo rodný dům.

„Jenže já s tebou, Jene, mluvit nechci,“ ušklíbla se dívka. „Nic ti vysvětlovat nebudu. Konečně si žiju tak, jak chci já. Pochopila jsem, že nejsem jen pouhá služka a že si zasloužím v životě více. Ty to nemůžeš pochopit!“ Podívala se na Jana tak pohrdlivě, až ho zamrazilo.

„A navíc, chci využít svého mládí, jak jen se dá. Nic jiného nemám. Kdo jiný se o mě postará, když ne já sama?“

„Využíváš svého mládí a krásy, drahá Dorotko, je to tak? Jistě se kolem tebe točí spousta urozených mladíků, jenže nebud' hloupá, oni tě pouze využijí a možná...“ Jan chtěl dodat, zneužijí, ale už se neodvážil, protože Dorotka chladně odfrkla.

„Mladá a krásná jsem jen jednou a za svoji krásu dostávám to, co sama chci.“

Jan se na svoji vyvolenou zahleděl a najednou pochopil, že ta nevinnost, prostá krása a upřímnost, kterou na Dorotce tak obdivoval, je dávno pryč. Dorotka dospěla a je z ní žena, která najednou ví, že se dá žít i jinak. Alespoň prozatím.

„Proboha, co jen se to s mojí vyvolenou stalo?“ vyrazil ze sebe tlumeně, když se dívka otočila, zašustily sukně a bouchly za ní dveře.

„Ach, Jene, zpanštěla nám, zalíbil se jí falešný lesk a medové řeči nadutých mladíků, kteří si ji koupili za pár cetek.“ Náhle zestárlý otec opět neudržel lítostivé slzy. „Ale to se změní, to přejde,“ zadoufal sklesle. „Vždyť ona brzy pozná, že se stala pouhou hračkou, a potom se vrátí domů, napraví se. A pak, Jene, pak jistě dá na radu starého otce a provdá se podle svého postavení, za sobě rovného. A já vím, že každý pracovitý muž, měšťanský syn z dobré rodiny by byl rád, kdyby se stala jeho manželkou.“ Matěj se tázavě zahleděl na Jana a ten rychle pochopil.

„Zemřel bych pro ni, strýčku,“ zvolal Jan a vrhl se před starým mužem na kolena. „Přísahám, že jestli mi ji dáte za manželku, bude pro mě vším a postarám se o ni jako nikdo jiný. Vždyť já ji nadevše miluji a své lásky se nevzdám. Nemohu, i kdybych chtěl. Vždy bude pro mě tou jedinou a věřím, že se vzpomátuje!“

„Tužil jsem to, Jene,“ zašeptal Matěj vděčně. „Tvé zamilované pohledy mi přece nemohly uniknout. Ale Dorotčiny známosti s panskými synky mi dělají velké starosti. Proto, jestli si po studiích získáš její náklonnost a lásku, budu šťastný otec, protože z tebe, Jene, bude počestný vážený muž a mohl bys žádat o ruku kteroukoliv měšťanskou dceru. Každý otec by byl na takového nápadníka hrdý, to mi věř.“

Jan, pořád ještě v pokleku, hleděl na Matěje blaženým, vřelým pohledem. „Strýčku, já Dorotku miluji z celého srdce a tvůj slib mi dá sílu dokončit studia a hned se vrátit, abych tě požádal o její ruku. A věřím, že Dorotka zjistí, jak